

Monica Koster (a) & Meike Korpershoek (b)

(a) Tekster

(b) ROC van Amsterdam

Contact: monica@tekster.nl

m.korpershoek@rocva.nl

Peerfeedback inzetten bij schrijven

1. Inleiding

Het geven van feedback is één van de meest effectieve en efficiënte interventies om de schrijfvaardigheid te verbeteren, maar het kost veel tijd om alle schrijfproducten van alle leerlingen van goede feedback te voorzien. Het inzetten van peerfeedback kan hiervoor een oplossing zijn. Behalve tijdsbesparing voor de docent, levert het ook leerwinst voor de leerlingen op. We bespreken waarom peerfeedback een goed idee is en hoe je het peerfeedbackproces kunt organiseren en begeleiden.

2. Peerfeedback: een goed idee

Peerfeedback heeft een positieve invloed op de kwaliteit van schrijfproducten (Meusen-Beekman e.a. 2016). Leerlingen leren vooral van het geven van peerfeedback (Yarrow & Topping 2001). Zo is het lezen van meerdere goede en minder geslaagde teksten erg leerzaam. Op die manier ontwikkelen leerlingen kwaliteitsbesef. Ze krijgen inzicht in wat wel en niet werkt en waarom, en dit kan hen op nieuwe ideeën brengen om hun eigen teksten te verbeteren. Daarnaast moeten ze nadenken over verbeterpunten voor de tekst, en hoe ze deze zo kunnen verwoorden dat de ontvanger iets met de feedback kan. Leerlingen leren hiermee om selectief, doelgericht, vriendelijk en duidelijk hun advies te noteren. Omdat leerlingen elkaars taal spreken, kunnen ze de feedback vaak veel begrijpelijker voor het voetlicht brengen dan de docent. Uit onderzoek blijkt dat peerinteractie over de tekst de kwaliteit ervan kan verhogen en verheldering kan bieden bij de ontvangen feedback (Elving-Heida 2019). Leerlingen die peerfeedback hebben gegeven en ontvangen, en instructies hebben gekregen hoe ze dit het beste kunnen doen, blijken hun eigen teksten beter te reviseren dan leerlingen die deze instructie niet hebben ontvangen (Denneman e.a. 2020). In de praktijk hebben we ervaren dat leerlingen enthousiast zijn over het geven van peerfeedback en dat hun taalbewustzijn erdoor groeit. Tijdens het geven van peerfeedback zijn leerlingen actief en betrokken: tijdens deze lessen worden meer vragen gesteld dan tijdens een reguliere schrijfinstructies. Het grote voordeel van peerfeedback voor de docent is uiteraard dat hij zelf

minder tijd kwijt is aan nakijkwerk: het zweet staat op de juiste rug. Maar goede peerfeedback vraagt ook om goede inkadering.

3. Hoe organiseer je peerfeedback?

Het geven van goede, effectieve feedback vraagt om de nodige oefening en is een tijdsinvestering. Om peerfeedback succesvol in te kunnen zetten is een gedegen voorbereiding noodzakelijk. Zo moeten leerlingen weten waar ze elkaar op beoordelen en wat de beoordelingscriteria zijn. Anders loop je het risico dat leerlingen elkaar enkel op een verkeerd geplaatste komma of spelfout wijzen, en verder weinig feedback noteren (Bouwer & Koster 2016). Goede feedbackinstructie vergroot de hoeveelheid feedback die leerlingen geven op structuur en inhoud, en verkleint de hoeveelheid feedback die leidt tot verslechtering (Denneman e.a. 2020). Geef bijvoorbeeld eerst instructie over inhoud, structuur en stijl, en gebruik vervolgens voorbeeldfragmenten om te oefenen met feedback geven.

De beoordelingscriteria kun je samen met de leerlingen opstellen, bijvoorbeeld aan de hand van voorbeeldteksten. Maar je kunt er ook voor kiezen om de criteria te laten aansluiten op recent behandelde leerstof. Als je kijkt naar de tekst als geheel, is de belangrijkste vraag die altijd beantwoord moet worden bij het geven van feedback: bereikt de schrijver zijn communicatieve doel? En wat maakt dat de schrijver daarin wel of niet slaagt?

Daarnaast moeten leerlingen zich ervan bewust zijn dat ze de schrijver met hun feedback verder op weg moeten helpen: het moet duidelijk zijn wat beter kan en waarom. Net zoals bij docentenfeedback is het bij peerfeedback belangrijk dat het eigenaarschap van de tekst bij de schrijver blijft. Als je feedback geeft, doe je vooral verbetersuggesties en ga je niet schrappen en verbeteren in de tekst. Om leerlingen hier goed op voor te bereiden, is het zinvol om instructie te geven over het formuleren van verbetersuggesties die gericht zijn op de tekst en niet op de persoon. Door middel van modeling kun je laten zien hoe je dat kunt aanpakken (Denneman e.a. 2020). Je kunt leerlingen hiermee laten oefenen door hen een anonieme tekst van feedback te laten voorzien. Eerst mogen de leerlingen flink kritisch zijn, maar vervolgens ga je in gesprek over hoe de feedback zal aankomen bij de ontvanger en hoe je jouw formulering hierop kunt afstemmen.

Het moment waarop peerfeedback wordt gegeven tijdens het schrijfproces is cruciaal voor de effectiviteit ervan. Het is belangrijk dat er na het geven van feedback altijd een fase volgt waarin de feedback moet worden verwerkt. Het is daarom zinvoller om leerlingen meerdere versies van een tekst te laten schrijven waarbij feedback moet worden verwerkt, dan om leerlingen meerdere teksten te laten schrijven en van feedback te laten voorzien zonder dat er iets met de feedback wordt gedaan. Ook is het van belang

om te oefenen met het verwerken van de ontvangen peerfeedback, bijvoorbeeld door de leerlingen vijf verbeterpunten uit te laten kiezen en de tekst op die punten te laten reviseren (Denneman e.a. 2020).

4. Veilig feedbackklimaat

Een veilig leerklimaat in de klas is een belangrijke voorwaarde om feedback te durven geven en goed te laten landen. Leerlingen moeten zich ervan bewust zijn dat fouten maken nodig is om verder te kunnen leren. Het is niet alleen aan de docent om feedback te geven en te bepalen wat goed is voor leerlingen (Hattie & Timperley 2007). Het is uiterst belangrijk om het geven van peerfeedback stapsgewijs te oefenen en om gezamenlijk spelregels op te stellen.

Maak met elkaar afspraken over het doel van de feedback (elkaar verder helpen) en de toon van de feedback (positief en constructief), en wat je kunt doen als er tijdens het geven van feedback onverhoopt iets misgaat (Sackstein 2017). Model hoe je met feedback omgaat en geef leerlingen voldoende gelegenheid om te oefenen.

Laat leerlingen reflecteren op hun eigen groei aan de hand van gerichte vragen:

- Wat viel je op in het werk van anderen?
- Hoe hielp dit om anders naar je eigen werk te kijken?
- Als je feedback krijgt, weet je dan wat je wel en niet kunt gebruiken?
- Wat heb je geleerd van de feedback die je hebt ontvangen?
- Krijg je altijd dezelfde feedback, of juist niet?

5. Aan de slag met peerfeedback

Er zijn veel manieren om peerfeedback in te zetten tijdens het schrijven. Je kunt leerlingen aan het werk zetten in duo's of in kleine groepjes, of je kunt een tekst klassikaal bespreken. In onze workshop op de HSN-conferentie bespreken we een aantal voorbeelden van werkvormen om peerfeedback te integreren in je schrijflessen. Een beschrijving hiervan is ook te vinden in Koster & Korpershoek (2021).

Referenties

Bouwer, R. & M. Koster (2016). *Bringing writing research into the classroom, the effectiveness of Tekster, a newly developed writing program for elementary students*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

- Denneman, E., J. Evers-Vermeul & H. van den Bergh (2020). "Peerfeedback in het schrijfvaardigheidsonderwijs: de waarde van goede feedbackinstructie". In: *Levende Talen Tijdschrift*, 21 (3), p. 25-36.
- Elving-Heida, K. (2019). *Effectieve leeractiviteiten voor het schrijfproces in havo 4*. Ridderkerk: LOT Publications.
- Hattie, J. & H. Timperley (2007). "The power of feedback". In: *Review of educational research*, 77 (1), p. 81-112.
- Koster, M. & M. Korpershoek (2021). *Maak er geen punt van! Feedback geven op schrijfproducten*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Meusen-Beekman, K., D. Joosten-ten Brinke & H. Boshuizen (2016). "Beter schrijven door self- en peer assessment? De effecten van formatieve toetsvormen op de kwaliteit van schrijfproducten". In: *Levende Talen Tijdschrift*, 17 (4), p. 15-25.
- Sackstein, S. (2017). *Peerfeedback in the classroom. Empowering students to be the expert*. ASCD.
- Yarrow, F. & K. Topping (2001). "Collaborative writing: The effects of metacognitive prompting and structured peer interaction". In: *British Journal of Educational Psychology*, 71 (2), p. 261-282.